

הנה הבאנו בזאת ביאורים קצרים ציצים ופרחים בהלכה עפ"י פנימיות התורה"ק ובדרך עבודה"י בבחי' החיבור בין תרין משיחין, משיח בן דוד שהוא בחי' הלכה כמו שכתוב (ש"א י"ח) "ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו", שהלכה כמותו בכל מקום (סנהדרין צ"ג ע"ב) ומשיח בן יוסף שהוא בחי' סודות התורה כידוע, למען דעת כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עלינו בכל דרכינו.

ומחמת קוצר הזמן הצגנו כאן רק קומץ שאינו משביע את הארי מהלכות ציצית (עפ"י סדר השו"ע) ובע"ה נוסף על הבניין ונתקנו ונשכללו לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתה בב"א

הלכות ציצית

סי' י"ח

זמן ציצית ובו ג' סעיפים:

ס"א: בענין מחלוקת הרמב"ם והרא"ש המובאת במחבר, האם הפטור של כסות לילה מציצית, תלוי בזמן הלבישה או לפי תשמיש הבגד, שהרמב"ם סובר שבגד שלובש ביום חייב בציצית ומה שלובש בלילה פטור מציצית, ולהרא"ש כסות המיוחד ללילה פטור מציצית אף אם לובשו ביום והמיוחד ליום חייב בציצית אף אם לובשו בלילה.

ההסבר בשורש המד' עפ"י פנימיות, יעלה ויבוא עפ"י מש"כ הרמ"ד וואלי (תלמיד הרמח"ל), שהרמב"ם שורשו בספירת החכמה, והרא"ש בבינה, וחכמה

ענינה ראייה (בחי' איזהו חכם הרואה וכו'), ובינה ענינה הכנה והתבוננות שבלב (כדאי' בפתח אליהו בינה ליבא), וע"כ הרמב"ם מפרש חיוב דכסות יום כפשוטו לפי הזמן שרואים בו הציצית בראייה הפשוטה, ולכן סובר שתלוי לפי זמן הלבישה, שהלובש ביום שיכול לראות הציצית חייב בציצית וכו', והרא"ש מפרש חיוב דכסות יום באופן של בינה והתבוננות, שאף שעכשיו הוא לילה ואין ניתן לראות הציצית באופן של ראייה, מ"מ היות שע"י דרך ההתבוננות מובן שכסות זה הוא כסות המיוחד ליום, הרי בראיית הלב של בינה, נקרא גם בזה שמקיים "וראיתם אותו" אף שלא נראית הציצית בעין.

ס"ב: בדין דסדינים המיוחדים לשינת הלילה פוסק המחבר שפטורים מציצית אעפ"י שישן בהם גם ביום, ובמ"ב מביא ב' טעמים לזה, א) כשיטת הרא"ש שכסות לילה פטור מציצית אף ביום. ב) סברת המרדכי דלא חייבה התורה בציצית רק דרך מלבוש או דרך עיטוף ולא דרך העלאה בעלמא.

ולכאור' צ"ע על המחבר, שבס"א מביא המח' בין הרמב"ם והרא"ש ואין מכריע ביניהם, ובס"ב סותם לפטור בסדינים, ולכאור' מנ"ל שהרמב"ם סובר בסברת המרדכי, דא"כ הו"ל לכתוב ההלכה בשם י"א ולא בסתם.

וי"ל עפ"י פנימיות, שהנה הרמב"ם והמרדכי מקושרים בשורשם, שבין משה רבינו (שעל שמו קרוי הרמב"ם) ובין מרדכי היהודי (שעל ששמו קרוי המרדכי) הם ב"יסוד אבא" (חכמה), ובענין זה, הרי מובן שטעמו של המרדכי הוא טעם שקשור לספי' החכמה, דדרך הלימוד של ספי' החכמה הוא בדקי דקות ובעמקות גדול אך באופן שמקושר ומתאים לפשטות הפשט, בסוד "אבא יסד ברתא" (רעיא מהימנא רנח ע"א), היינו שחכמה (אבא) היא שורש המלכות (ברתא), והמלכות היא בחי' הפשט, (משא"כ דרך הלימוד של בחי' הבינה הוא באופן של פלפול והתבוננות ואינו בדרך הפשט), ולכן מובן שסברת המרדכי למפרש הפסוק "על כנפי בגדיהם" כפשוטו, שדוקא בגד חייב בציצית ולא סדינים, הרי סברא זו נובעת ממה שהמרדכי שורשו בחכמה, ולכן מסתבר

שגם הרמב"ם אשר שורשו בחכמה כנ"ל סובר כסברא זו.

ס"ג: בדין דזמן ברכת הציצית הוא משיכיר בין תכלת ללבן.

צ"ב מדוע נקט סימן שלא היה מצוי בזמן המחבר למעשה (שלא היה תכלת בזמנו), ולא נקט סימן דמשיראה את חבירו הרגיל עמו קצת בריחוק ד"א ויכירנו, שהוא אותו שיעור, והוא סימן שנוהג גם בזה"ז.

ועפ"י פנימיות י"ל שגם הסימן של "משיכיר בין תכלת ללבן" שייך תמיד אף בזמן שאין תכלת, שענין הלובן מרמז על החסדים ותכלת מרמז על הגבורות, [שתכלת מרמז על המלכות, שהיא בחי' התכלית (עיין לקו"מ י"ח-ז)], והיא נבנית מהגבורות הקדושות שבדעת, בבחי' מלך במשפט יעמיד ארץ], והנה לפני עלות השחר הוא זמן של רחמים ועת רצון, עד שברגע של עלוה"ש יש היחוד של יעקב ולאה ואז הלובן והרחמים גוברים, ואחרי עלוה"ש נהית שוב דורמיטא (שינה) ומתחיל ענין הגבורות, (לשם ההכנה ליחוד של תפילת שחרית), אך א"א מיד להרגיש הגבורות, שכיון שברגע של עה"ש היו רחמים כ"כ גדולים הרי נשאר מזה רשימו לכמה דקות, ורק אחרי כשש דק' (שאז הוא הזמן של משיכיר לשיטת הפמ"ג, או יותר מאוחר לשיטות שאר הפוסקים) אז מרגישים שנשתנה והתחלף בחי' הרחמים לגבורות, וזהו "משיכיר בין תכלת ללבן" היינו שמכיר בין רחמים והגבורות וזה שייך ג"כ בזה"ז.

סי' י"ט

זמן ברכת ציצית ובו ב' סעיפים:

ס"א: במחלוקת אי ציצית חובת גברא או חובת מנא, דפסקינן כמ"ד חובת גברא.

הנה צ"ב מדוע בכלל הוצרך המחבר להזכיר הסברא דחובת מנא, שאין פוסק כוותיה, (ובכלל צ"ב סברת מ"ד חובת מנא, והלא כל התורה עוסקת בגברא).

ועפ"י פנימיות י"ל שבאמת יש סברא חזקה לומר דהיא חובת מנא, דהלא מצות ציצית היא תיקון המלכות (עיין שעה"כ - ציצית) שהיא בחי' המרכבה (וד' הכנפות הם כנגד ד' היות הקודש שבמרכבה), ובחינות המלכות והמרכבה הם בחי' הכלים שמחזיקים את כל האורות העליונים ולכן יש סברא דחובת מנא היא לרמוז על בחי' תיקון הכלים.

אך להלכה פסקינן דציצית חובת גברא היא, שכן אי אפשר להאיר למלכות אלא ע"י ז"א, שרק הגברא שהוא בחי' ז"א יכול לתקן את המל' שהיא בחי' המנא דהיינו הכלי, וזה גם הטעם דנשים פטורות מציצית, שנשים הן בעצמן בבחי' המלכות ולכן אין זה תפקידם להאיר למלכות, אלא רק ז"א יכול להאיר במלכות ולתקנה.

ס"ב: בדין דתכריכין פטורים מציצית אף אם לובשם לפעמים בחייו, מביא המ"ב בשם האחרונים דסוברים דזה רק לדעת הרא"ש הפוסק כמות לילה כשלוש ביום, אך לרמב"ם שמחייב בזה הרי גם בתכריכין יחייב.

ולכאור' צ"ב סברת המחבר שלא חילק בזה וכתב בסתם שתכריכין פטורים (והביא למעלה דעת הרמב"ם ולא הכריע נגדו).

ועפ"י פנימיות י"ל שהנה בארנו לעיל דסברת הרמב"ם בענין כמות יום משתלשלת מזה שהרמב"ם שורשו בספי' החכמה וכו', ועפ"י י"ל שגם הרמב"ם מודה בתכריכין שפטורים מציצית אף אם לובשם בחייו, שכן "איוהו חכם הרואה את הנולד" (תמיד לב ע"א), ולפי הראיה של חכמה הרי המציאות של יום המיתה נמצאת ממש עכשיו מול העינים שזוהי חובת האדם לזכור סופו ותכליתו תמיד, ולכן אף אם לובש התכריכין בחייו מ"מ מתגלה ע"י ספי' החכמה המציאות האמיתית, ורואה אף בעוה"ז את מציאות המיתה, ומכיון שהתכריכין מיוחדים לזמן המיתה וגם עכשיו כבר נראה מציאות המיתה כנגד העין לכן פטור, משא"כ כמות יום בלילה, שאין נראה בלילה מציאות היום, שהרי אין מעלה בזכירת מציאות היום, משא"כ בזכירת יום המיתה ישנה מעלה בבחי' ושוב יום אחד לפני מיתתך (אבות ב) וכו' "ויזכור לו יום המיתה" (ברכות ה ע"א).

ויש להוסיף רמז בענין המספר של שני הסימנים הנ"ל לענין שבו הם עוסקים שהנה סי' י"ח וסימן י"ט, שניהם עוסקים בענין "זמן", סי' י"ח - זמן ציצית, וסי' י"ט - זמן ברכת ציצית, והביאור עפ"י פנימיות, שענין הזמן שייך לספי' הז"א והנוק', וי"ח וי"ט מרמזים על הז"א והנוק', שי"ח מרמז על המלאך מט"ט, שיש בו ט' ספי' אור ישר וט' ספי' אור חוזר וביחד הוי י"ח, ועוד

שמט"ט הוא המלאך של עולם היצירה שכנגד ז"א וכן י"ט הוא גימ' חוה, שהיא הנוק' הראשונה שהיא בחי' המלכות.

סימן כ'

דיני לקיחת ומכירת טלית ובו ב' סעיפים:

ס"א: בדין דאין גוי נאמן לומר שקנה טלית המצוייצת מישראל, (אם אינו תגר).

יש לפרש בדרך הפנימיות, שהנה טלית היא בחי' אורות המקיפים (עיין שעה"כ – ציצית), והנה אורות המקיפים אי אפשר להמשיכם כי אם ע"י עבודה בפנימיות, ולא ע"י עבודות חיצוניות, וכדאי עה"פ "הנסתרות לה' אלוקינו" (דברים כט), היינו שאת העולמות הנסתרים שהם בחי' אורות המקיפים העליונים של חכמה ובינה, אי אפשר להמשיך אלא ע"י שתהא העבודה בבחי' "לה' אלוקינו", היינו כולו לש"ש בבחי' והצנע לכת עם ה' אלוקיך (ורק בחי' והנגלות לנו ולבנינו, היינו העבודות החיצוניות של תומ"צ יש לעשות בגילוי משום חינוך הבנים וכו'), ולכן לגוים שהם מקושרים רק לבחי' חיצוניות העולמות ואין להם קשר לפנימיות אין להם נאמנות על אורות המקיפים של הטלית, ורק גוי תגר הטפל לישראל נאמן, כיון שהוא בחי' חיצוניות ונתקן רק ע"י שמתחבר ונמפל לפנימיות שהיא בחי' ישראל, וכמו לעת"ל שהגויים יתקנו ע"י שיהיו עבדים ומפלים לישראל.

(ודרך אגב, יש לבאר מנהג בני ספרד שאף הבחורים הולכים עם טלית, שהיות שבני

ספרד מקושרים בפנימיותם לספירת החכמה כמבואר לעיל בשם הרמ"ד וואלי, לכן יש להם יותר קשר עם אורות המקיפים מבני אשכנז)

ס"ב: בדין דאסור למכור ולמשכן טלית לגוי מחשש שיתעטף הגוי בטלית ויחשוב היהודי שגם הוא יהודי ולא יזהר ממנו ויתלזה עמו בדרך ויהרגנו.

י"ל הפנימיות עפ"י דברי זקני הר"ר יהונתן אייבשיץ זי"ע, שפירש על הפסוק "אף חובב עמים" (דברים לג), ש"אף" מרמז על ספירת הכתר, ומשם חובב עמים, היינו שמצד הכתר הרי לקלי' יש חיות מהקדושה הנעלמת, וכדאי בלקו"מ (נו, תנינא יב) שהקלי' יונקים מבחי' בראשית מאמר סתום שהוא בחי' יהודא עילאה וכו', וזה מרמז במלה "אף", שהאל"ף הוא בחי' כתר שהיא הספירה ראשונה וממנה יורדת ההשפעה אפי' לאות פ"א סופית (ק), שהיא אות שיורדת רגלה למטה בבחי' רגליה יורדות מוות כדי לתת חיות לקלי', ובזה יש לפרש מעם מנהג הבעש"ט הק' והמגיד הגדול ובעל התניא זכותם יגן עלינו, שהיו אומרים באמצע התפלה הרבה פעמים את המילה "אף" (וכשהיה בעל התניא במאסר, הרי א' מהעלילות שהעלילו עליו היה שאומר מילת אף כדי להוריד חרון אף על הגויים) ולפי הנ"ל י"ל שאמרו מלת אף כדי לעלות לספי' הכתר.

ובזה יש לפרש האיסור לתת טלית לגוי, שהנה טלית הוא בבחי' עולם המלבוש שהוא כתר הכללי של כל העולמות, ומשם יכולים הגויים לקבל ח"ו כח וחיות שיוכלו עי"ז להתגבר על ישראל ח"ו, ולכן עושים הבדלה דוקא במקום זה,

בבחי "את עשיו שנאתי" (מלאכי א, ג) "ומשם אורידך נאם ה'" (עובדיה א, ד), שלא יוכלו לקבל חיות אמיתית ח"ו מבחי' הכתר (אלא רק באופן שחיותם משם היא רק לשעה וכו').

י"ל רמז במנין הסימן (סימן ב) שהנה מספר כ' מרמז על ספי' הכתר כידוע, ובכל כתר יש ב' בחי' (וגם כאן ישנם ב' סעיפים) שהם עתיק ואריך, שכן הכתר הוא בחי' הממוצע בין העליון והתחתון, ועתיק הוא בחי' המלכות דעליון ואריך הוא בחי' הכתר דתחתון, ועי"ז ממשיך הכתר את האורות המקיפים של העולם שלמעלה ממנו לתוך העולם שלמטה, וז"ס לקיחת ומכירת טלית, היינו להמשיך אורות המקיפים מעולם העליון (בבחי' מכירת טלית) לעולם התחתון (בבחי' לקיחת טלית) וזה נעשה ע"י ספי' הכתר.

סי' כ"א

כדת מה לעשות בציציות שנפסקו ובטליטות ישנים וכו' ד' סעיפים:

ס"א: במחלוקת המחבר והרמ"א האם חוטי ציצית שנפסקו מותר לזרקן לאשפה או אסור.

י"ל עפ"י מש"כ במקו"א שהמחבר והרמ"א הם בבחי' חכמה ובינה, (וכדאי' מהרמ"ד וואלי שבני ספרד שורשם בבחי' החכמה, ובני אשכנז שורשם בבחי' בינה, והארכנו במקו"א).

וחנה החכמה היא בחי' האור, והבינה היא בחי' הכלי, ולכן המחבר שהוא בחי' חכמה ומסתכל על הציצית בבחי' האור אזי אחרי שנפסקו מהבגד ונפסק מהם האור

שחיה בהם לכן מותר לזרקן לאשפה, והרמ"א שהוא בחי' הבינה מסתכל על השיבות וקדושת הכלי, והרי גם אחרי שנפסקו בכ"ז נשאר בהם בחי' קדושת הכלי (כדאי' שכל אור שמסתלק בכ"ז נשאר קדושת רשימו מהאור בתוך הכלי), לכן אין לזרקם לאשפה.

ס"ב: בחמבואר בסעיף זה במ"ב סקי"ב בשם הפמ"ג דטלית של תפלה שיש עליו הציצית אסור לעשות בבגד תשמיש חול, ורק בטלית קטן מותר לעשות בבגד תשמיש חול (שאינו מגונה).

י"ל בדרך הפנימיות עפ"י המבואר מהאר"י הק' שבגד הציצית, רומז לאורות מקיפים גדולים ביותר, ולכן מבואר לעיל בס"א שאין בבגד עצמו קדושה, משום שהאורות המקיפים הם גדולים כ"כ אינם יכולים ליכנס בפנימיות הכלי ולקדש הבגד, ולכן גם מותר לעשות תשמיש חול בבגד של הטלית קטן, אך בטלית של תפלה הדין הוא אחר, שהרי ע"י התפלה נכנסים האורות המקיפים ונעשים אורות פנימיים (עיין לקו"מ כ"ה), הרי זה משפיע על הטלית (שהיא מסייעת בעבודת התפלה לענין זה) ונמשכת על הבגד בחי' של קדושה, שאף שהוא אור מקיף גדול שאין יכול באמת ליכנס לגמרי לפנים לקדש הבגד, בכ"ז בכח התפלה נחיה בבגד בחי' רושם של הכנסת מקיפים לפנים, ולכן אסור להשתמש עם בגד הטלית של התפלה לתשמיש חול.

ס"ג: בדין דמותר ליכנס בציצית לבית חכסא, ואין בזה ביוזי מצוה.

חנה הביאור הפנימי בהיתר זה י"ל עפ"י מש"כ מוהרנ"ש בספרו "מצת

לבד (והוא באחד) ומי ישיבנו אמן, הרי העצה היא שיאמר הברכה ברצון וחשק (ונפשו אוותה) ובוזה עושה מלאך (קדוש וברוך) שיענה אמן על ברכתו.

ס"ד: יש לזוהר כשאדם לובש טלית שלא יגרור ציציותיו.

לכא' ק"ק הלשון "כשאדם לובש טלית" שמשמע קצת שכשנשואם סתם בידיו יכול לגרור החוטים על הארץ, והלא לכא' זה אינו, כמבואר בס"א שכשקבועים החוטים בבגד אין לנהוג בהם ביזוי. ועפ"י הפשט התירוץ הוא שנקט דרך הרגיל היינו כשמלובש בהם יש רגילות שנשמטים החוטים ונגררים לארץ, ואולי י"ל עוד בדרך הפנימיות (ולא להלכה למעשה כפשוטו). עפ"י המקובל ממנהג כ"ק בעל הדברי יחזקאל משינאווא זי"ע שכשהיה חולץ התפילין היה מניח לרצועות של התפילין ליפול על הארץ, ואולי אפשר לומר החסבר בזה עפ"י הסוד והוא כדאי' שיש בחי' של זיווג דהכאה, והוא סוד מה שהכה משרע"ה על הסלע (אך שם היתה בחי' פגם כי הזיווג הנכון היה צ"ל זיווג דפיוסא ולא זיווג דהכאה). ולפי"ז כשהוריד הצדיק הנ"ל את התפילין וגמר זיווג דפיוסא רצה לעורר גם בחי' השפעה של זיווג דהכאה, שהקרקע היא בבחי' מלכות, בחי' כנס"י, ואם אין כנס"י ראויים ח"ו להמשיך להם המוחין של התפילין באופן של זיווג דפיוסא, לכה"פ שיומשך אליהם מוחין מבחי' זיווג דהכאה, ועפ"י זה יש לפרש גם כאן שעיקר הקפידא היא שלא יגרור ציציותיו על הארץ כשלוש הטלית ועושה המשכת האורות בבחי' זיווג

שימורים", על דברי האר"י שיש לומר בכניסה לבית הכסא הנוסח המובא בגמ' התכבדו מכובדים וכו' (ברכות ס ע"ב), ודלא כהבית יוסף שפסק שאין לאומרו משום שאין אנו מחזיקים עצמינו לחסידים שיהיו מלאכים מלואים אותנו, (וכותב האר"י שע"י אמירת התכבדו מכובדים ניצל מהרהורי ד"ת והרהורים אמורים בבית הכסא), ומבאר המצת שימורים שטעמו של ר' האר"י הוא שהרי יש לכל אחד מישראל ציצית שמלובש בה תמיד, וממצות הציצית עצמה נבראים מלאכים ומלואים אותו, ולמלאכים אלו אומרים התכבדו וכו', (וכע"ז כתב הרמב"ם על המזוזה והתפילין שהם המלאכים המצילים האדם מחטאים), וא"כ נמצא שהמלאכים של הציצית נשארים מחוץ לבהכ"ס, וזה מרמז שהגילוי החיצוני של קדושת הציצית נשאר בחוץ (שמלאכים הם בבחי' חיצוניות), ולכן אין ביזוי מצוה ליכנס בציצית לבהכ"ס, שבחי' קדושה הפנימית של הציצית אינה מתגלה כלל כמו שנתבאר לעיל, ואין שייך עליה ביזוי, ובחי' הקדושה החיצונית שלה נשארת מחוץ לבהכ"ס. וכן יש לבאר עפ"י המצת שימורים הנ"ל מש"כ השו"ע הרב, שה"נאמר אמן" שאומרים בסוף ברהמ"ז, נאמר למלאכים המלואים את האדם שהם יענו אמן אחרינו, ולכא' קשה והלא אין אנו מחזיקים עצמינו לחסידים שמלאכים ילוו אותנו, אלא ודאי דקאי על המלאכים שנבראו עתה מברהמ"ז שלנו שהם יענו אמן, וכעין זה אי' מצדיקים לפרש הפיוט "והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אוותה ויעש קדוש וברוך" שעניית אמן על ברכה משלימה הברכה כדאי' בזה"ק, וכשבן אדם נמצא

ים

פנימיות ההלכה

החכמה

רצה

דפיוסא שאין לעשות אז זיווג הפחות מהם של זיווג דהכאה.

(ולרמוז סימן כ"א דהוא בגימ' אחי"ה, שהוא השם של ספירת הכתר, שהוא בחי' המקיפים, ולכן מבואר בכלל סימן זה קדושת הטלית, דהיא בחי' המקיפים).

סי' כ"ב

ובו סעיף אחד

בדין דהקונה טלית מברך שהחיינו ולא גרע מכלים חדשים.

צ"ב דפשיטא ומאי קמ"ל, דמאי הו"א שיהא פחות מכל בגד חדש, וי"ל עפ"י המשל הידוע מהבעש"ט הק' (בעש"ט עה"ת פר' יתרו) שמבאר ענין עונג שב"ק, שהוא כדי לשמח את הגוף שלא יפריע לשמחת הנשמה, עיין שם בארוכה. וכעין זה מבאר ב"בן איש חי", שכל ברכת שהחיינו על כל דבר, הוא לא על השמחה בבגד וכלי החדש, אלא שהנשמה רוצה תמיד לשמוח בה, אלא שהגוף מפריע, וכשאדם מקבל בגד חדש נהיה הגוף שמח מזה, ועי"ז מסתלקת ההפרעה מהנשמה מלשמוח בה, ועי"ז מברכים שהחיינו, שזכינו להגיע לדרגה שהנשמה תשמח בה, שזו תכלית העבודה, שהשמחה בה היא בחי' של דבקות, ותכלית המצוות הוא כדי להגיע ל"ובו תדבק" (ולכן מברכים שהחיינו שזכינו להגיע כבר בעוה"ז לבחי' של לעת"ל, שאז תגדל השמחה בה מאוד בבחי' או ימלא שחוק פיננו, שע"ז נגיע לשלימות הדבקות בה).

ובזה י"ל שהיתה הו"א שבטלית חדש, שהוא רק ענין של מצוה, הרי אין

כ"כ שמחה לגוף מזה, שאין הגוף צריך לבגד זה (שסתם "טלית" היינו טלית גדול של תפילה), וממילא לא שייך טעם הנ"ל, ועי"ז קמ"ל דגם בטלית יש שמחת הגוף כנ"ל ויש לברך שהחיינו.

ובפנימיות י"ל הטעם שיש שמחה לגוף בטלית, משום שטלית היא בחי' עולם המלבוש, בחי' הכתר הכללי, ששם הוא מקום השמחה האמיתית (ולכן לעת"ל שתתגלה ספי' הכתר תהא שמחה האמיתית, בבחי' "אז ימלא שחוק פיננו"), ועי"י בחי' הכתר נמשך תיקון גם לגוף (שהגוף הוא הבחי' הנמוכה ביותר שהיא בחי' המלכות האמיתית ונתקן ע"י הכתר האמיתי – עולם המלבוש). וזה מרומז בסימן כ"ב, שכידוע עולם המלבוש נעשה מכ"ב אותיות התורה (עיין בדרוש המלבוש למחר"י סרוג ובספר הק' ויקהל משה).

סי' כ"ג

דיני ציצית בבית הקברות ובו ג' סעיפים:

ס"א: בדין דאסור לגרור הציצית על הקברות, אך באינו נגרר על הקברות מותר להכנס לבית הקברות, וזה דווקא בזמניהם וכו' אך אנו אסורים אף באין נגררים ורק במכוסים מותר.

י"ל עפ"י פנימיות, בהקדם הידוע מהאר"י הק' שיש בחי' הבלא דגרמי (הבל העצמות) הנשאר בקבר עד תחיית המתים, והוא בחי' נפש דנפש.

והנה ידוע שיש יהודים מהאר"י הק' שעל ידם אפשר לדבר עם הצדיק בקבר ועי"ז מגלה לו סודות התורה וכו'. וידועה

קושיית הזוהר מדוע אין איסור של ודורש אל המתים בהליכה לקברי צדיקים, וביותר קשה על ענין הדיבור עם הצדיקים בקברם ע"י יחודים, שלכא' נראה כדרישה אל המתים ח"ו, ומתרץ הזוהר שצדיקים לא נקראים מתים אלא חיים, ורק הרשעים והגויים נקראים מתים וכו'.

ובחבנת תירוץ הזוה"ק נחלקו הבית לחם יהודה והגה"ק ר' צדוק מלובלין (בספרו דובר צדק), שהב"י מפרש שכיון שע"י היחודים מורידים אורות ומוחין לתוך ההבלא דגרמי שנמצא בקבר, ומתעלה בזה ההבלא דגרמי מבחי' נפש דנפש ומקבל בחי' גילוי מהנרנח"י (נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה) של הצדיק שבג"ע, ולכן אין נקרא בשם מת, שכן עכשיו הוא בבחי' חי בסוד טל של תחית המתים. ונמצא שלדברי הב"י רק דיבור עם ההבלא דגרמי של הצדיק ללא תוספת החיות דנר"ן ח"י, יש בזה משום דורש אל המתים, אך הרר"צ סובר שכל איסור של ודורש אל המתים הוא רק במדבר אל ההבלא דגרמי בדרך של כישוף וטומאה, אך במדבר בדרך של יחודים קדושים שגילה האר"י ז"ל אין בזה כל איסור, (ולדבריו תירוץ הזוה"ק כפשוטו שצדיק לא נקרא בבחי' מת ואפילו ההבלי דגרמי שלו), וכיון דהוי מחלוקת באיסור דאורייתא הרי אלו שנוהגים כפוסקים המתירים לדבר אל הצדיק שבקבר בבחי' נוכח, כמו שרואים בתפי' מוהרנ"ת על ציון הרשב"י, וכן בהרבה תפילות שבשערי ציון, וכן האריך לבאר החיתר בשו"ת מנחת אלעזר, הרי מן הראוי לכתח"י לכיון שכוונתם לדבר עם נשמת הצדיק שהיא

באה לעיתים קבועים (בער"ח ובמ"ו לחודש) לפקוד הגוף שבקבר, ומלקטת את כל מה שהתפללו על הקבר (ובצדיקים גדולים ביותר שהם בחי' מרכבה לא"ק כביכול נמצאת תמיד נשמתם למעלה ולמטה כאחד, ואכמ"ל), ולא לכיון שמדבר להבלא דגרמי שבקבר, ובסתם קבר שאינו של צדיק המוחזק, בודאי שאין לדבר אל ההבלא דגרמי, אלא לכיון לנשמתו שבג"ע, (אף שיש לצדד היתר שע"י התפלה בעצמה ממשיכים מוחין להבלא דגרמי אך יש להסתפק בזה, ואכמ"ל יותר).

ונחזור לענין הקושיא הנ"ל דהנה ענין הגרירה על הקברים מרמז על יחוד דהכאה עם ההבלא דגרמי שבקבר, כי בזיווג דהכאה אין בחי' המשכת מוחין דפנים, ונשארת רק בחי' ההבלא דגרמי, שאיתה אסור להתייחד (ואף בצדיקים להבלי' הנ"ל, ובסתם קבר לבו"ע).

ובימינו הרי מכיון שאנו במדרגה נמוכה בבחי' עשיה, שהיא בחי' נפש דנפש, שהיא בחי' הבלא דגרמי, הרי בכל פעם יכול להתעורר הזיווג דהבלא דגרמי האסור, ולכן יש להסתיר הציצית, ובתוס' פנימיות י"ל כי הסתרת הציצית מרמזת על אורות דלאה, שהם אורות מכוסים, שהם בחי' אורות דנשמה שהיא דרגה של חיות, לאפוקי אורות מגולים שהם בחי' אורות דנפש שהיא בחי' מלכות, שרגליה יורדות מוות בבחי' הבלא דגרמי הנ"ל.

למענין לענין באותו ענין נביא כאן דברי קדש מכ"ק אדמו"ר מפשווארסק שליט"א בענין הבלא דגרמי הנ"ל. דהנה קשה, שבאגה"ק שבסוף הנועם אלימלך

מובא כי "האיש המזכיר התנא ואינו רואה אותו הוא תמיהה גדולה עליו", ומשמע מזה שלראות נשמות הצדיקים היא מדרגה קטנה, ואילו מאידך ידוע מעשה מבעל התפארת שלמה זי"ע, שהיה אצל מרן בעל הדברי חיים זי"ע, וביקש התפא"ש מהד"ח שרוצה לשמשו, ואמר לו הד"ח שידליק עבורו המקטרת שלו, וכשלקח התפא"ש את האש וקירבו למקטרת הד"ח, אמר לו הד"ח שידוע מהאר"י הק' בשערי קדושה שגילוי נשמות צדיקים הוא גדול יותר מגילוי אליהו, וכשהדליק התפא"ש המקטרת להד"ח מיד נתעלף, וכשהקיצו אותו ושאלוהו על מה היתה החרדה הזאת, סיפר שכבר שנים רבות שמשתוקק לגילוי נשמת בעל הנועם אלימלך זי"ע (שהיה התפא"ש מאוד מקושר אל הנוע"א, ובכל חודש אלול היה שוכר בית ממול ציון הנוע"א לעבוד את כל עבודתו של ימי אלול הק' בתוספת התקשרות להנוע"א), ועד עתה לא זכה לזה, וברגע שהדליק האש במקטרת הד"ח זכה לגילוי בעל הנוע"א ומוזה התעלף, ורואים מסיפור זה גודל המדרגה של גילוי נשמות צדיקים, שהוצרך בעל התפא"ש כ"כ הרבה להתייגע על זה, וא"כ מה זה שתמה הנוע"א על כל אדם שאין רואה צורת התנא כשמוזכר דבריו, ותירץ אדמו"ר מפשווארסק שליט"א עפ"י דברי ה"ישמח משה" על דברי חז"ל (יבמות צו) שכל מי שאומרים דבר שמועה מפיו שפתותיו דובבות בקבר, שזה קאי על ההבלא דגרמי שנשאר בקבר, ולהבלא דגרמי הזה יש ג"כ בחי' רמ"ח אברים, וכשאדם אומר השמועה אזי שפתי ההבלא דגרמי של בעל השמועה דובבות בקבר, עכ"ד הישמח

משה. ולפ"ז תירץ אדמו"ר הנ"ל די"ל שמכיון שע"י אמירת הד"ת בשם הצדיק מחיים ומניעים את ההבלא דגרמי של הצדיק, הרי בקלות אפשר להמשיך גילוי מההבלא דגרמי של הצדיק (שיש להבלא דגרמא צורת הצדיק כמו שהיה נראה בעוה"ז ממש) וע"ז תמה הנוע"א למי שלא זוכה לראות את צורת התנא כשמוזכר דבריו. אך התפא"ש רצה לראות גילוי מבחי' נשמות בעל הנוע"א הנמצאת בג"ע, וזה דרגה גבוהה יותר מגילוי אליהו, עכ"ד אדמו"ר הנ"ל.

ס"ב: כמה שכתב המחבר שיש נוהגים כשהולכים לבית קברות לקשור שתי ציציות שבשני כנפיים זה עם זה כדי להינצל מאיסור לועג לרש ולא הועילו כלום בתקנתם.

ולבאר עפ"י רמז כוונת הנוהגים כנ"ל (דהא מדהוצרך המחבר לאפוקי מסברתם ש"מ שיש איזה מקום למעות בזה, ועפ"י פשט צ"ב שהלא אין שום מקום למעותם כמבואר במ"ב), והוא עפ"י דברי המקובל הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע שאמר שראה את הס"מ שיש לו קשרים בבגדו, (ולכן יש הנוהגים שלא לעשות הידוק וסגירת הגרמל בצורה של קשר, שלא לידמות להס"מ ח"ו, ויש המפרשים זאת לגבי שלא להשאיר קשרים בתוך חוט הגרמל עצמו).

ובהקדם דברי הרה"ק ר"מ מפרמישלאן זי"ע דאמר לבאר החילוק בדרך העבודה בינו להרה"ק מרוז'ין זי"ע, עפ"י ב' הפסוקים של "הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד" (תהלים קיב, ג), ו"פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד" (שם, ט), ופירש שהוא מציל עצמו מהס"מ ושומר

את הצדקות שלו ע"י שמפזר הרבה לאביונים ובזה ניצל מחיצה"ר שצדקה מצילה מכל רע, והרה"ק מרוזין מציל את עצמו ע"י "הון ועושר בביתו" ובזה מסתיר עצמו מהס"מ שחושב שהוא משלו ח"ו, (כמו שאמר גם הרה"ק מראפשיץ זי"ע שהסתיר עצמו כל ימיו מהס"מ ע"י מילי דבדיחותא שהיה עושה, ואמר לפני פטירתו שעד עתה חשב הס"מ שאני מאנשיו).

וי"ל כאן דאנשים אלו שהלכו על הקברים רצו לינצל מאיסור של לועג לרש, ע"י שידמו אל המתים, שכאילו גם הם רשים כמו מתים, שהמתים הם בבחי' טומאה שאין להם חיוב קדושת המצוות, וע"י שהם עושים קשרים נהיים דומים ח"ו לבחי' הטומאה כנ"ל, שיש לו קשרים בבגדיו, ורצו לעשות כעין עצת הרה"ק מרוזין זי"ע הנ"ל, אך כמובן לא הועילו כלום בתקנתם, שדרך זו אין שייכת לסתם בנ"א, ורק צדיקים נוראים ומופלגים במעלה מאוד יכולים להטעות את הס"מ במה שמדמים עצמם אליו כביכול בחיצוניות, ולא סתם בנ"א ח"ו, שאדרבא בזה יפלו ברשתו ה"י.

ס"ג: בדין דאסור ליכנס לד"א של מת או קבר.

י"ל עפ"י מה דאי' שהנר"נ של כל אדם הם בחי' אורות פנימיים, והחיה יחידה הם בחי' אורות מקיפים מסביבו, ומקום החיה הוא על בגדיו, ויחידה נמצאת בד"א שלו, ויחידה דיחידה בכל הבית שנמצא בו האדם עד הכתלים, וה"נ כמת שאף שיש לו רק הבלא דגרמי, הרי כל בחי' מתחלקת ג"כ לנרנח"י, והנר"נ של ההבלא דגרמי בתוך העצמות בקבר, והחיה באבן של

הציון, ויחידה דיחידה בכל האהל של הקבר, ויחידה דיחידה בכל האהל של הקבר.

וקישרנו כל הסעיפים שבסימן זה לענין הבלא דגרמי שנשאר תמיד בקבר, והוא מרומז קצת במנין הסימן (סימן כ"ג), שכ"ג הוא ר"ת כהן גדול, דהוא בחי' ספי' החכמה [שכהן הדיוט בחסד, וכ"ג בחכמה (שמעל החסד בקו ימין), ולכן נמשח בשמן שמרמז על חכמה] ו"החכמה תחיה בעליה" קהלת ז', שבחי' החיות נמשכת מהחכמה (ובלשון הקבלה נקראת החכמה – חיה), ולכן ענין ההבלא דגרמי שזה מרמז שנשאר תמיד בחי' חיות גם בקבר, קשור לענין כה"ג (כהן גדול) כנ"ל.

סימן כ"ד

הנהגת לבישת הציצית, שכרה וענשה ובו ו' סעיפים:

ס"א: המחבר פוסק שאין נקרא ביטול מצות ציצית, אלא כשהולך עם בגד של ד' כנפות ואין מטיל בו ציצית, ולא מביא המחבר את שיטת התוס' הסובר שבעידן ריתחא מענישים על מי שלא חייב עצמו במצות ציצית.

וי"ל בביאור המח' עפ"י פנימיות, שהנה התוס' הם בבחי' ספי' הבינה (ענין הפלפול וההבנה של דבר מתוך דבר) לעומת המחבר הנוטה לחכמה, (כמש"כ), והנה ענין הידיעה והבחירה הם בחינות חכמה ובינה, שהידיעה היא בחי' חכמה (גילוי מלמעלה למטה בבחי' הגילוי והידיעה שמצד העליון שביחודא עילאה), והבחירה היא בחי' בינה (עליה

ס"ב: בהא דיש לאחוז הציצית בקר"ש ביד שמאלית כנגד לבו כדכתיב וחיו הדברים האלה וגו' על לבבך.

וההסבר עפ"י פנימיות י"ל שבקר"ש עומדת הנק' (שהיא בחי' השכינה) ביחוד עם ז"א אחר באחור (היינו שבקר"ש אין עדיין יחוד קוב"ה, ושכינתיה בבחי' פנים בפנים עד שמו"ע, כדאי' בכוונות), וצריך להעלות את המלכות (נוק') לשורשה כדי שתהא ראויה ליחוד השלם עם קוב"ה בשמו"ע, ומבואר בלקו"מ (תורה י"ד) שהעלאת הכבוד (מלכות) לשורשו הוא ע"י שמעלים המלכות לבחי' היראה עיי"ש, וענין היראה שהוא בחי' הגבורות הקדושות מרומז ביד שמאל שהיא המרכבה למדת הגבורה, ולכן יש לאחוז הציצית, שהיא המוחין של המל', ביד שמאל כנגד הלב כדי להאיר המוחין להמל' שנמצאת כנגד הלב (כנקב החזה) ולעלותה למקומה בגבורה דז"א.

ומה שמובא במ"ב לאחוז הציצית בין קמיצה לזרת י"ל כדאי' שה"א אצבעות מרמזות על ה"ס באופן דלהלן, **אגודל** (אצבע הראשונה) – **כתר**, **זרת** (אצבע האחרונה) – **מלכות**, וג' האצבעות שבאמצע מרמזים על הג' קוים באופן זה: קו ימין חח"ן (חכמה, חסד, נצח) – אצבע, קו שמאל בג"ח (בינה, גבורה, חוד) – אמה, קו אמצעי דת"י (דעת, תפארת, יסוד) – קמיצה, ונמצא שבין הקמיצה לזרת הוא המקום שבו מקושרת המל' לז"א (דז"א הוא בחי' הקו האמצעי – דת"י), ובזה מרמזים שהז"א משפיע למל' (ובחב"ד נוהגים להכניס עוד הציצית בין האגודל לאצבע, וזה עפ"י שיטתם בקודש לעשות יחוד בין הז"א למל' בכח העליה לחכמה וכתר).

מלמטה למעלה מצד עבודת התחתון בבחירתו שביחודא תתאה).

והנה מצד עבודת התחתון דהיא בחי' בינה הרי יש לבחור ולחייב עצמו במצוות אף לפני שהגיע מלמעלה החיוב מהקב"ה, ולכן יש לחפש בגד של ד' כנפות כדי להתחייב במצות ציצית, ומי שאין עושה כן ראוי לו להיענש בעידן ריתחא וזהו טעם שיטת התוס' שמצד הבינה (שהבינה היא בחי' אש כידוע בחי' ריתחא), אך מצד הגילוי של חכמה בבחי' גילוי הידיעה ויחוד"ע, הרי כל זמן שלא זימן לו ה' בגד של ד' כנפות הרי הוא מתבטל להנהגת ה' הזאת, ובזה בעצמו שמתבטל להנהגת ה' מנלה מלכותו ית', וזה בעצמו מתקן החסרון שיש לו במצות ציצית, שהיא גילוי של מלכות ה', שז"ס מה שגילוי הידיעה מתקנת ומשלמת כל החטאים, כמו שבת שהוא גילוי יחוד ה' מכפרת על כל העוונות, היות שגילוי היחוד מאיר אור ה' ומשלים את מקום החסרון שנעשה ע"י החטאים. וזה טעם הרמב"ם והמחבר דס"ל שאין עונש על מה שאין מחייב עצמו במצות ציצית, כשלא זימן לו ה' בגד של ד' כנפות.

ולרמז מספר הסימן כ"ד דהוא כנגד השכינה (כמו שנגמר סימן זה במילת זוכה ומקבל פני שכינה), שהשכינה (בחי' מלכות) נקראת כ"ד [כד הוא כלי המקבל, והמלכות מקבלת השפע מכל הספי', ועוד סיבות שאכמ"ל בהם], וזהו ענין הציצית שהיא בחי' עולם המלבוש שהוא בחי' מלכות דא"ס.

ויש להוסיף בדרך אגב, שענין זה של הג' קוים של ימין שמאל ואמצע, נמצא בהרבה מקומות, ולמשל באמירת קדוש קדוש קדוש, יש לכיין שהם כנגד קודש הקדשים, ההיכל והחצר, שבכל אחד מהם יש גם ג' קוים הנ"ל, שבקוה"ק היה הארון וב' הכרובים והלוחות שהם כנגד הכתר והחב"ד, ובהיכל היה מנורה (חסד), שלחן (גבורה), מזבח הזהב (תפארת), ובחצר היה כיור וכנו (נצה והוד), ומזבח החיצון (יסוד), וכללות המשכן (מלכות), וכן הוא בגוף האדם בראש האדם התחלקות לחב"ד (כנגד קוה"ק), ובחלק עליון של הגוף שכנגד ההיכל שהיא בחי' הג' ישנם ריאה (ימין), לב (שמאל), חזה (אמצע), ובחלק התחתון נמצאים כבד (ימין), מחול (שמאל), מרה (אמצע), שכנגד החצר עומדת בחי' הנה"י, ויש בכ"ז סודות גדולים שכתב הדגל מחנה אפרים שיש לקבלם מרב מובהק כדי שיוכל האדם לעשות עצמו מרכבה לשכינה הקדושה כמו המשכן, לקיים מצות "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" שמות כה) יה"ר שנזכה לזה.

ס"ג: ענין מצות ראיית הציצית.

והפרוש עפ"י קבלה הוא ענין תיקון המלכות (מלכות הציצית) ע"י שמעלים אותה לשורשה העליון, שהיא סוד הראיה בחי' חכמה, שאבא (חכמה) יסד ברתא (מלכות) כנ"ל, וחכמה היא בחי' הראיה כמו שנקראו החכמים עיני העדה, ולכן ע"י ראיית הציצית מעלים המלכות לשורשה העליון בחכמה.

ס"ד: ענין נישוק הציצית בפר' ויאמר ובאמת ויציב.

והוא כמבואר בכוונות (שעה"כ - ק"ש) שנמצאים עכשיו בהיכל הרצון, שהוא היכל הנשיקין (שבדבקות זו נסתלק משה רבינו ע"ה), שהוא תחי' היחוד, שע"י ראיית הציצית שהעלו המל' לחכמה כנ"ל מתחיל היחוד בסוד הנשיקין, וזה ענין אמת ויציב כמו שמבאר בעל התניא כפילות הלשונות שבאמת ויציב שהוא לחיזוק ההתקשרות לה' ע"י החזרה של האמונה בריבוי לשונות, וה"נ ענין הנשיקין הוא לחיזוק הקשר.

ס"ה: כשמתכל בציצית מסתכל שישנם יו"ד קשרים רמז להויות.

סעיף זה הוא היחיד בכל השו"ע שמרמז בו ביתר גילוי ענין העשר ספירות (שכנגדם הם העשר קשרים שבציצית), וי"ל שהיות וכל סימן זה הוא כנגד ספי' המלכות (עיין לקמן בסוף הסימן), הרי בפרטות סעיף ה' הוא בחי' מלכות שבמלכות, (שה' הוא בחי' המלכות, ה' תתאה של שם הויה, שהיא גם בחינה חמישית בחי"ס, כתר, חכמה, בינה, ו"ק, מלכות), ומלכות שבמלכות מרמז על נקודה החמישית, מלכות האמיתית, שא"א לתקן אותה אלא ע"י הגילוי דלעת"ל שהוא גילוי סודות התורה, ולכן בסעיף זה מגלה המחבר סודות התורה, וקורא המחבר ל"ס בשם עשר הויות כדכתב ר' הרש"ש זי"ע שענין ההויות מנוקדות שיש ב"ס, (הו"ה מנוקדת לכל ספירה, הו"ה בניקוד קמין לפי' הכתר וכו'),

מרמז לבחי' הגבוהה של נרנח"י שהיא עצמות הספירות (עיין נה"ש דף לג ע"ג).

ס"ו: גדול עונש המבטל מצות ציצית וזהיר במצות ציצית זוכה ורואה פני שכינה.

סעיף זה מרמז על יחוד ז"א ומל', כנ"ל שכל סימן זה מרמז על בחי' המל' שצריך לקשרה אל הז"א, שז"א נרמז באות ו' של שם הויה, ולכן מדבר המחבר בסעיף ו' על ענין שכר של מי שזהיר במצות ציצית ועונש למבטלה, ששכר ועונש תלוי בעיקר בהנהגת הז"א

שהוא ענין חסד דין רחמים שהוא בחי' שכר ועונש, ומקשרים הז"א למל' ועולים עי"ז לחכמה וכתר שהם רחמים הפשוטים האין סופיים, כמו שנגמר הסעיף שע"י שזהיר בציצית היינו שמאיר (זהיר לשון זוהר) לציצית (מלכות) הארת הז"א, אזי זוכה ומקבל פני השכינה היינו שעולה עי"ז לשורש המלכות שהוא בחי' החכמה כנ"ל בבחי' "אבא יסד ברתא" בחי' יחו"ע, ולשורשה היותר העליון שהוא עולם המלבוש שהוא הכתר העליון בחי' מלכות דא"ס שהיא בחי' פני השכינה, בב"א.

